

Economische situatie

De VVD-fractie informeert hoe de groeiramingen van het IMF zich verhouden tot die van het Centraal Planbureau. In juli heeft het IMF zijn groeiraming ten opzichte van april licht naar beneden bijgesteld. Deze negatieve bijstelling doet echter niks af aan het beeld van aantrekkende groei. Zowel het IMF (World Economic Outlook, juli 2013) als het CPB in de recente Macroeconomische Verkenningen (MEV) ramen een aantrekkende mondiale economische groei. Het CPB raamt in de MEV een mondiale groei van 2,75% in 2013 en 3,5% in 2014, terwijl het IMF respectievelijk 3,2% en 3,8% raamt.

Gezien de recente ontwikkelingen in de VS en Japan vraagt de VVD-fractie zich af of het IMF zich niet meer op structurele hervormingen zou moeten richten in plaats van stimulering op de korte termijn. Ook de D66-fractie stelt een dergelijke vraag in relatie tot de situatie in de VS en Japan. Deze twee zaken – stimulering en hervormingen – vormen inderdaad een spanningsveld, maar zijn niet noodzakelijk met elkaar in tegenspraak. Het IMF onderkent dit ook. In de meest recente *World Economic Outlook* adviseert het IMF Japan en de VS om niet te snel te consolideren als dat niet nodig is, maar combineert dat met het advies voor beide landen om tegelijkertijd een langetermijnconsolidatieplan voor de overheidsfinanciën op te stellen. Voor Japan benadrukt het IMF daarnaast ook het belang van structurele hervormingen; de VS heeft al een zeer dynamische economie.

Daarnaast vraagt de D66-fractie aandacht voor de risico's voor de mondiale economie van de actuele 'shutdown' in de Verenigde Staten. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, maar mede gezien de grote impact die dit ook heeft op de Amerikaanse economie en het functioneren van de Amerikaanse overheid, ga ik ervan uit dat de Amerikaanse overheid zelf ook doordrongen is van het feit dat dit niet lang mag duren. Op de middellange termijn is het vooral belangrijk dat er geloofwaardige plannen komen om de begroting van de VS weer op orde te brengen. Het IMF deelt deze analyse en heeft dit ook aan de orde gesteld in de *World Economic Outlook*, waarmee het ook onder de aandacht van de Amerikaanse regering is gebracht.

De PvdA-fractie verzoekt een toelichting van de Amerikaanse plannen voor een ongewogen kapitaaleis van minimaal 5-6% en vraagt of Europa hierin niet mee moet gaan om een *level playing field* te behouden.

In de Verenigde Staten hebben onder meer de Federal Deposit Insurance Company (FDIC) en het Federal Reserve System (Fed) recentelijk een gezamenlijk voorstel gedaan voor een hogere ongewogen kapitaaleis (*leverage ratio*) voor systeemrelevante Amerikaanse banken¹. Dit voorstel wordt nog geconsulteerd bij de sector en is dus nog niet definitief. De definitie van *leverage ratio* die de VS in de consultatie hanteert, wijkt echter significant af van de strengere in Europa gebezigde definitie. Dit kan enkele procentpunten schelen, met name voor zakenbanken².

Het Amerikaanse voorstel voorziet in werkingtreding van deze eisen in 2018. In Basel wordt nog gesproken over de precieze definitie van de *leverage ratio*, zodat het Amerikaanse voorstel hiermee nog niet volledig kan worden vergeleken. Enkele elementen lijken in lijn met afspraken die tot op heden zijn gemaakt in de context van Basel III. Zo dient aan deze eisen te worden voldaan door middel van het aanhouden/aantrekken van *tier 1* kapitaal. De consultatie gaat echter niet in op belangrijke verschillen in boekhoudstandaarden tussen de VS (US GAAP) en de internationale standaarden (IFRS), die tot gevolg hebben dat de *leverage ratio* bij banken in de VS *ceteris paribus* altijd hoger zal uitkomen dan bij banken in bijvoorbeeld de EU. Wel stelt de consultatie dat het voorstel nog aangepast kan worden naar aanleiding van het verdere werk dat het Bazels Comité verricht met betrekking tot de *leverage ratio*.

---

¹ Zie <http://www.fdic.gov/news/news/press/2013/pr13060.html>.

² Het gaat hier met name om boekhoudkundige verschillen over hoe om te gaan met bruto/netto derivatenposities.

Voor het grootste deel van hun activiteiten concurreren Europese banken met name met andere banken binnen de eigen landgrenzen en binnen de EU. Het gelijke speelveld is dan ook met name in EU-verband een belangrijk aspect. Het kabinet streeft naar een geharmoniseerde *leverage ratio* van minimaal 4% - op basis van de strengere IFRS-standaarden die in Europa worden gehanteerd – voor systeemrelevante Europese banken. Minimaal dient echter de mogelijkheid te worden geschapen om op nationaal niveau een hogere *leverage ratio* te kunnen vaststellen voor deze banken.

IMF-quota en -governance

De fracties van de VVD en de PvdA informeren naar de stand van zaken rond de afspraak dat Europa twee stoelen in het IMF-bestuur vrijmaakt ten gunste van opkomende economieën. De afspraak maakte deel uit van een breder pakket dat in 2010 overeen is gekomen. Onderdeel van dit pakket is ook de ratificatie van de 14^e quotaverhoging. Deze is echter nog niet van kracht, omdat de VS nog niet heeft geratificeerd. De VVD-fractie vraagt naar de stand van zaken rond deze ratificatie.

Om met dit laatste punt te beginnen: de VS hebben begin dit jaar geprobeerd de quotaherziening mee te nemen in de discussie over het Amerikaanse schuldenplafond (*budget sequestration*). Het Congres heeft dit echter vrijwel gelijk weggestemd. De quotaherziening moet middels de reguliere begrotingsprocedures voorgelegd worden. Ik heb geen zicht op wanneer dit zal gebeuren. Ik zal de IMFC-voorzitter en de Managing Director steunen in hun oproep dat landen, waaronder de VS, tempo moeten maken met het ratificatieproces. Het is voor de legitimiteit van het Fonds van belang dat deze hervormingen effectief worden.

Zodra de VS heeft geratificeerd, kan gestart worden met de 15^e quotaherziening en zal ook de druk op Europa toenemen om de afgesproken twee stoelen vrij te maken. Op dit moment heeft Europa 1,64 stoel geleverd. Naast de fusie van Nederland en België, die een hele stoel heeft opgeleverd, heeft ook de kiesgroep van Zwitserland een halve stoel bijgedragen door de bewindvoerdersstoel te delen met Polen. Verder is in de kiesgroep van de Scandinavische landen het rotatieschema van de bewindvoerder aangepast om meer ruimte te maken voor de Baltische staten.

Nederland acht het van belang voor de slagkracht van het IMF dat de hervormingen snel van kracht worden. Hiervoor zijn verschillende opties, maar het is niet mijn plaats om landen aan te gaan wijzen. Het mag duidelijk zijn dat wij onze bijdrage hebben geleverd. Het zou goed zijn als de overige EU-landen in het IMF op korte termijn met een plan van aanpak hiervoor komen. Nederland dringt hier ook al een tijdje op aan.

De SP-fractie informeerde naar de Nederlandse opstelling in de onderhandelingen over de volgende quotaherziening, waarover in januari 2014 een akkoord wordt verwacht. IMF-quota zijn gebaseerd op een formule, die bestaat uit meerdere variabelen. Deze formule is momenteel onderwerp van onderhandeling. De formule is niet alleen de basis voor het stemgewicht, maar bepaalt ook hoeveel landen bijdragen aan het IMF en hoeveel zij maximaal kunnen lenen. De formule moet daarom een afspiegeling zijn van zowel de mogelijke behoeftes van een land als van wat een land kan bijdragen.

Momenteel kent de formule de variabelen Bruto Binnenlands Product, openheid, variabiliteit van kapitaalstromen en reserves. Nederland, en de overige kleine open economieën, achten het van belang dat openheid een belangrijke rol houdt. Open economieën hebben een grotere bijdrage aan de wereldeconomie, maar staan ook eerder bloot aan schommelingen in de betalingsbalans. Het IMF is bedoeld om een vangnet te bieden voor dit soort schommelingen. Dit komt de wereldhandel en daarmee de mondiale welvaart ten goede. In de vooraf gecoördineerde EU-inbreng bij de jaarvergadering is dit standpunt ook goed weerspiegeld.

IMF in relatie tot Europa

De VVD-fractie informeert naar de mening van het kabinet over de IMF-evaluatie van het programma voor Griekenland en de lessen die hieruit kunnen worden getrokken voor toekomstige programma's. Zoals ik eerder in mijn brief aan uw Kamer³ heb aangegeven juicht het kabinet het toe dat het IMF zijn leningenprogramma's evalueert om te leren van de in het verleden gemaakte keuzes voor toekomstige programma's. Het kabinet stelt vast dat de leden van de Trojka en de lidstaten gedurende het verloop van het programma de voortgang steeds kritisch beoordelen en de aanpak daarop aanpassen.

Bij de totstandkoming van het tweede Griekse leningenprogramma vanaf juli 2011 is ook al een aantal tekortkomingen van het eerste programma gecorrigeerd. Zo is besloten tot herstructurering van de Griekse schuld in handen van de private sector. Daarnaast is voor een succesvolle implementatie van het programma politiek draagvlak van belang. Tijdens de Griekse verkiezingen in het tweede kwartaal van 2012 zijn de uitbetalingen onder het tweede leningenprogramma uitgesteld om politiek draagvlak voor uitvoering van het programma zeker te stellen. Mochten toekomstige programma's noodzakelijk blijken, dan zal met deze ervaring rekening worden gehouden.

Daarnaast vraagt de PvdA-fractie naar de mogelijke inzet van de nieuwe voorzorgsinstrumenten van het IMF – de zogenaamde Precautionary Credit Line (PCL) en de Flexible Credit Line (FCL) – voor de Europese steunprogramma's die binnenkort aflopen. Tegen het einde van het programma zal per individuele casus worden gezien of er een vervolg nodig is van het steunprogramma en, zo ja, in welke vorm en omvang. Dan zal ook worden bekeken welke rol het IMF daarin zou kunnen vervullen.

De D66-fractie stelt de vraag of de huidige leencapaciteit van het IMF voldoende is met het oog op de programma's in de eurozone. Daarnaast informeert de fractie naar het risico op huidige en eventuele toekomstige internationale garanties.

De middelen van het IMF zijn sinds het uitbreken van de crisis aanzienlijk uitgebreid. In 2010 is besloten de quotamiddelen van het IMF te verdubbelen. Meest recent is de tijdelijke middelenophoging in 2011, waarvan Nederland EUR 13,61 miljard heeft toegezegd. Door deze versterkingen was het bedrag dat het IMF gedurende een jaar maximaal kan uitlenen (de *forward commitment capacity*, FCC) per 1 april 2013 SDR 264,7 miljard. Dit bedrag reflecteert de capaciteit die over is na de reeds aangegane verplichtingen aan programmalanden en ingecalculerde aflossingen.

Ten behoeve van beide genoemde verhogingen van middelen (zowel de quotaverhoging als de tijdelijke middelenophoging) is een garantie verstrekt aan De Nederlandsche Bank, die optreedt als Agent namens de Staat. Zoals in het Financieel jaarverslag van het Rijk 2012 in bijlage 6 is vermeld, bedraagt het geëffectueerde risico op de garanties aan DNB ten behoeve van verstrekte leningen aan het IMF circa EUR 46,5 miljard. Ik heb aangegeven in de kabinetreactie op het rapport van de Commissie Risicoregelingen dat het kabinet zich in internationale overleggen zal inzetten om, zodra dat mogelijk is, dergelijke tijdelijke regelingen zo veel mogelijk af te bouwen richting het niveau van voor de crisis⁴.

Met de genoemde FCC beschikt het IMF over voldoende middelen om bij te dragen aan programma's. Een verdere middelenophoging ligt dan ook niet voor de hand op korte termijn. Dit betekent dat er ook geen aanvullende garanties nodig zijn. Als onderdeel van de 15^e quotaherziening zal het Fonds een analyse maken van de middelen die nodig zijn om op de lange termijn een geloofwaardig mondiaal vangnet te kunnen vormen. Gezien het herstel van de wereldeconomie in combinatie met de hierboven beschreven uitbreiding van het Fonds, verwacht ik niet dat er een significante verhoging nodig zal blijken.

---

³ Kenmerk Tweede Kamer 21 501-07 nr. 1063 vergaderjaar 2012-2013.

⁴ Kamerstuk BZ/2013/446M.

De PVV-fractie verwijst naar een recent rapport van het IMF, waarin de eurozone wordt opgeroepen begrotingsautoriteit te creëren en vraagt of Nederland bereid is om hier in sterke bewoordingen afstand van de te nemen.

Het stuk betreft een discussiestuk dat niet op de agenda van het IMFC staat. Ten aanzien van de inhoud kan ik stellen dat het IMF enkele interessante en waardevolle aanbevelingen voor het eurogebied heeft gedaan. De adviezen op het gebied van toezicht op nationale begrotingen sluiten in grote lijnen aan bij het reeds gesloten stabiliteitsverdrag (bijvoorbeeld meer aandacht structurele doelstellingen). Ook de instelling van onafhankelijke nationale ramingsinstituten zoals het IMF graag ziet, steunt het kabinet.

Het IMF bepleit echter ook verdere centralisatie van begrotingsbevoegdheden, omdat nationale lidstaten zich niet aan nieuwe afspraken zouden willen houden. Deze mening deelt het kabinet niet, omdat het stabiliteitsverdrag juist is gebaseerd op inbedding in nationale wetgeving. Ook de adviezen ten aanzien van een gedeelde begroting en eurobonds deelt het kabinet niet, zoals ook reeds aangegeven via de geannoteerde agenda voor de Europese Raad van 13 en 14 december 2012⁵. Zowel een gedeelde begroting als ook eurobonds vormen geen oplossing voor de problemen waar de eurozone mee kampt, namelijk een lage structurele groei. Ze verminderen wel de prikkel voor het doorvoeren van structurele hervormingen, terwijl deze hard nodig zijn. Hoewel het rapport dus niet geagendeerd staat, zal Nederland dit standpunt inbrengen waar dat opportuun is.

IMF en Wereldbank in relatie tot ontwikkelingslanden

De SP-fractie vraagt naar wat Nederland wil doen in de context van de Wereldbank om te voorkomen dat graduerende IDA-landen in een financieringsgat vallen. Dit is een kwestie die in mijn ogen aandacht verdient. Nederland vindt het belangrijk dat landen door economische ontwikkeling steeds minder concessionele financiering nodig hebben en het IDA-loket ontstijgen (zogenaamde graduatie). Het doel is om deze graduatie permanent te laten zijn. Daarvoor is het belangrijk dat landen niet in een financieringsgat vallen. Om deze reden is Nederland van mening dat graduatie een Wereldbankbreed proces hoort te zijn, waarbij ook de IBRD (het loket voor middeninkomenslanden) en IFC (het loket voor de private sector) een rol spelen. Daarom zet Nederland in op betere aansluiting van de verschillende financieringsloketten van de Wereldbank Groep (WBG). Een sterke samenwerking tussen IBRD, IFC en IDA voorkomt dat graduerende IDA-landen in een financieringsgat vallen.

Verder stelt de SP-fractie dat het IMF de mogelijkheid van kapitaalrestricties van tafel heeft geveegd en vraagt of Nederland bereid is om dit aan te kaarten tijdens de Jaarvergadering. In principe is vrijheid van kapitaal wenselijk, om ervoor te zorgen dat overal ter wereld productieve investeringen mogelijk zijn. In mijn ogen is volatiliteit van kapitaalstromen echter een terechte zorg voor veel ontwikkelingslanden en opkomende economieën. Nederland pleit dan ook al langer voor een 'tool box' aan instrumenten die landen in het uiterste geval als kapitaalrestrictie kunnen instellen. Het IMF lijkt de Nederlandse zorg inmiddels te delen. Het IMF heeft een zogeheten *institutional view* ontwikkeld voor het beheer van mondiale kapitaalstromen, teneinde IMF advies op dit terrein effectiever te maken. Het raamwerk behelst een beperkte verschuiving van het IMF ten opzichte van kapitaalstromen en de kapitaalrekening. Vrij verkeer van kapitaal is in veel gevallen nog steeds het beste, maar het IMF geeft voor het eerst toe dat het vrij verkeer van kapitaal niet voor alle landen te allen tijde voordelen brengt. Bovendien aanvaardt het IMF dat transparante, gerichte en tijdelijke restricties op kapitaalinstroom in sommige gevallen adequaat kunnen zijn. Deze restricties mogen echter nooit leiden tot uitstel of afstel van benodigde macro-economische aanpassingen.

De SP-fractie informeert daarnaast naar mogelijke strijdigheid van kapitaalrestricties met het Verdrag van Rome. Artikel 65(1)(b) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie biedt individuele lidstaten de mogelijkheid om, onder strikte voorwaarden, kapitaalrestricties in te

---

⁵ Kamerstukken 2012/2013 II , 21501-20 nr 707.

voeren. Het gaat hier om uitzonderlijke omstandigheden. Er zal strikte monitoring plaatsvinden om ervoor te zorgen dat de kapitaalrestricties niet discriminerend, tijdelijk en proportioneel zijn.

De D66-fractie vraagt om meer informatie over een mogelijk tekort in de middelen van het Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) in 2014 en de consequenties daarvan voor de Nederlandse bijdrage. De VVD-fractie vraagt daarnaast in hoeverre het kabinet aandringt op toezeggingen van een meer evenredige afdracht van landen aan dit instrument.

Het IMF ondersteunt via het PRGT lage-inkomenslanden door middel van concessionele leningen. Afgesproken is om de buitengewone opbrengsten van de IMF-goudverkoop over te hevelen naar de *subsidy account* van de PRGT. Uit een recente analyse van het IMF blijkt dat het er naar uitziet dat het PRGT voldoende middelen ter beschikking heeft om de vraag naar concessionele leningen aan te kunnen. Om de zelfvoorzienende capaciteit van het PRGT veilig te kunnen stellen, is het echter noodzakelijk dat het tweede deel van de buitengewone opbrengsten van de IMF-goudverkoop, net als het eerste, voor de *subsidy account* wordt ingezet. De raad van bewindvoerders heeft met deze transacties al ingestemd, maar de implementatie kan pas plaatsvinden als de toezeggingen de benodigde drempel van 90% bereiken. Nederland heeft daar al aan bijgedragen, alsmede 135 landen, waardoor 83,7% van de toezeggingen is bereikt. Eén van de effecten van de goudverkoop is ook dat de bijdragen van landen aan de PRGT evenwichtiger worden verdeeld; na de verkoop van goud dragen 26 landen bij aan de PRGT, waaronder China en landen uit het Midden-Oosten, Afrika en Zuid-Amerika.